

LUKEMINEN

Mitä lukeminen on?

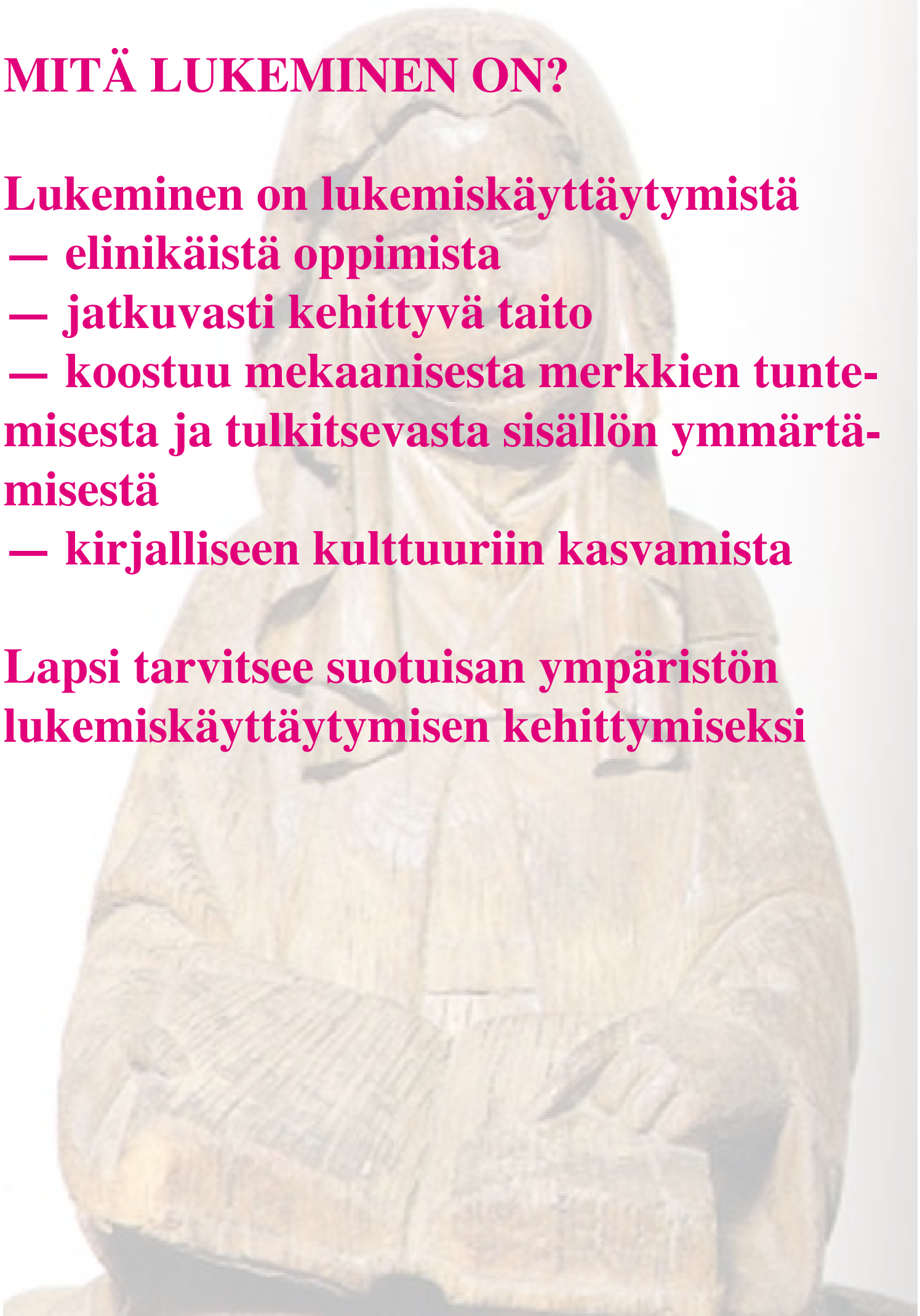

MITÄ LUKEMINEN ON?

Lukeminen on lukemiskäyttäytymistä

- elinikäistä oppimista
- jatkuvasti kehittyvä taito
- koostuu mekaanisesta merkkien tuntemisesta ja tulkitsevasta sisällön ymmärtämisestä
- kirjalliseen kulttuuriin kasvamista

Lapsi tarvitsee suotuisan ympäristön lukemiskäyttäytymisen kehittymiseksi

**Nortamo: ”Kuik Katavkari Efraim lukema opes”
Koodin avautuminen:**

**”— — tomsep piänet krääki ja kouku paperimbala-
sem bääll ja semne voim!” Bokstaavit, jotka näyt-
tävät koukuilta ja variksenvarpailta, saavat surusta
itkemään ja ilosta riemuitsemaan.**

**L (lukeminen) =
D (dekoodaus) x Y (ymmärtäminen)**

(Ingvar Lundberg 1989)

Psykolingvististä arvauspeliä (Kenneth Goodman)

**Lukeminen on informaation irrottamista
ja merkityksen luomista tekstile.**

SKEEMATEORIA

Lukemisprosessin aspektit (Mason & Au 1990)

1. Lukeminen on aktiivista merkityksen etsintää

Huey (1908): Lukeminen on ajatusten saamista ja ajatusten käsittelyä

Thorndike (1917): Lukeminen on järkeilyä

2. Lukeminen on konstrukttiivinen prosessi

— Lukija integroi tietoa

3. Lukeminen on erilaisen tiedon hakemista

4. Lukeminen on strateginen prosessi

— mihin tarkoitukseen luetaan

— millä tavalla luetaan

Mason, J. M. & Au, K. 1990. Reading instruction for today

Lukeminen on tekstin merkityksen rakentamisprosessi.

Luku- ja kirjoitustaidon tasot (käytetty NAEP:ssa = National Assessment of Educational Progress 1987)

1) Alkeellinen taso

Yksilö pystyy yksinkertaisiin lukemistehtäviin. Hän seuraa lyhyitä kirjoitettuja ohjeita tai osaa valita kuvaa luonnehtivan lauseen.

2) Perustaso (basic)

Lukija ymmärtää informaation. Hän erottaa faktoja kertomuksista ja uutisista.

3) Välittävä taso (intermediate)

Lukija näkee yhteyksiä ideoiden välillä ja osaa yleistää. Hän tekee yleistyksiä pääideoista ja kirjoittajan tarkoituksesta.

4) Taitava (adept)

Lukija ymmärtää, tiivistää ja selittää monimutkaista tietoa, analysoi tuntematonta aineistoa ja tarjoaa reaktioita koko tekstiin.

5) Edistynyt (advanced)

Lukija syntetisoi ja oppii erityisestä lukemismateriaalista laajentaen ja uudelleen muotoillen tieteellisten artikkeleiden ideoita tai kirjallisia esseitä.

Aikuisista on 2 % lukutaidottomia USA:ssa (Mikulecky 1987). Lähes kaikki 17-vuotiaat ovat saavuttaneet peruslukutaidon. Noin 84 % on saavuttanut välittävän tason (8. kouluvuoden tason), 40 % on saavuttanut taitavan tason. Vain 5 % toimii edistyneellä tasolla (Applebee ja muut 1985). Opettajan tehtävä on ohjata taitavalle ja edistyneelle tasolle.

Lukemisen ymmärtämisen teoriat ovat kirjassa *Miten opetan ja tutkin äidinkieltä ja kirjallisuutta?* s. 84–89.

Lukemisstrategiat ovat kirjassa *Tie kiinnostukseen. Lukemisen ja kirjallisuuden opetuksen aktivointimenetelmät*, samoin perhelukeminen on siinä s. 49–59.